

MORSKIE POLE BITWY, PEŁNE ZGIEŁKU, WRZAWY,
PŁYNĄ TAM WIKINGOWIE KU NOWEJ WYPRAWIE (KL. V).
O POWSTANIU KOŚCIUSZKOWSKIM I TRZECIM
ROZBIORZE NIESZCZĘSNEJ POLSKI (KL. VI)

JULIA
MIŚKOWICZ

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii dla szkoły podstawowej

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
dr Anna Araucz
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Tytuł zajęć/lekcji

Morskie pole bitwy, pełne zgiełku, wrzawy, płyną tam Wikingowie ku nowej wyprawie (kl. V).

O powstaniu kościuszkowskim i trzecim rozbiórze nieszczęsnej Polski (kl. VI)

Cele ogólne

- Wikingowie: sposoby podróżowania i zakładane przez nich państwa (kl. V);
- przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego (kl. VI).

Cele operacyjne

Uczeń w klasie V:

- wskazuje najważniejsze kierunki wypraw Wikingów i tereny, które opanowali, założyli, odkryli lub kontrolowali.

Uczeń w klasie VI:

- opowiada o III rozbiórce Polski;
- zna postać Tadeusza Kościuszki;
- opowiada o przyczynach, przebiegu i skutkach powstania kościuszkowskiego;
- zna terminy: *insurekcja*, *uniwersał połaniecki*, *kosynierzy*.

Uczeń ze SPE w klasie V:

- potrafi wskazać najważniejsze kierunki wypraw Wikingów.

Uczeń ze SPE w klasie VI:

- opowiada o III rozbiórce Polski;
- zna postać Tadeusza Kościuszki;
- opowiada o powstaniu kościuszkowskim;
- zna terminy: *insurekcja*, *kosynierzy*.

Metody/techniki/formy pracy

metody aktywizujące – debata „za” i „przeciw”, runda pytań, praca z podręcznikiem/źródłem, praca z mapą, indywidualna, grupowa, zbiorowa, pogadanka nauczyciela.

Środki dydaktyczne

podręczniki, atlasy, albumy, encyklopedie, Internet, www.youtube.com/watch?v=FKk6Vz5MO5s&feature=share – wizualizacja wikińskiej osady w Truso, krzyżówka <http://know-howhistoria.pl/krzyzowka-historyczna-wypraw-morskich-podbojow-normanow/>.

Opis przebiegu zajęć/lekcji

1. Przed lekcją nauczyciel pisze na tablicy polecenie dla klasy V, w którym nakazuje wykonać notatkę graficzną dotyczącą Wikingów. Powinny się w niej znaleźć – oprócz rysunków – informacje o tym, kim byli Skandynawowie, czym się zajmowali, czym się wstawili, notka o wierzeniach, alfabecie i przyjęciu chrześcijaństwa. Uczniowie

- powinni także zapisać informacje o Leifie Erikssonie, Robercie Guiscardrze, Wilhelmie Zdobywcy. Uczniowie powinni na osi zaznaczyć chronologicznie wydarzenia: podbój Anglii, zajęcie Islandii, dotarcie do wybrzeży Ameryki, zasiedlenie Grenlandii, opanowanie Normandii oraz podać przyczyny wypraw wikińskich. Nauczyciel powinien dać uczniom dużo czasu na wykonanie zadania.
2. Klasie VI nauczyciel opowiada o stanie Polski po II rozbiorze i zadaje pytanie: czy powinno wybuchnąć powstanie? Uczniowie starają się na nie odpowiedzieć podczas dyskusji, a znajdują argument oraz zapisują go na tablicy i w zeszytach. Nauczyciel opowiada pokrótce o wybuchu powstania, jego przebiegu i klęsce. Poleca uczniom opracowanie kalendarium powstania kościuszkowskiego w formie osi czasu, z opisem wydarzeń, postaci i dat.
 3. Klasy pracują, nauczyciel monitoruje pracę obu grup. Udziela pomocy uczniom ze SPE, którzy otrzymują gotową kartę pracy – nie przepisują, ani jej nie tworzą. Klasa V dokonuje oceny koleżeńskiej, po czym nauczyciel zbiera notatki do oceny. Włącza na podsumowanie krótki film o wikińskiej osadzie w Truso www.youtube.com/watch?v=FKk6Vz5MO5s&feature=share-.
 4. Klasa VI dokonuje oceny koleżeńskiej, po czym nauczyciel zbiera notatki do oceny. W domu uczniowie utrwalają wiadomości.

Komentarz metodyczny

1. Nauczyciel nie musi stosować podręcznika, a zamiast niego może przygotować materiał w postaci źródła historycznego.
2. Dla **uczniów ze SPE** przygotowuje notatkę częściowo uzupełnioną. Nauczyciel może wypisać kilka podstawowych pytań, na które uczeń ze specjalnymi potrzebami powinien znaleźć odpowiedź, czytając dany materiał. Pozostawia większą ilość czasu na przygotowanie się z danego materiału. W czasie odpowiedzi ustnych dyskretnie wspomaga ucznia ze SPE, daje więcej czasu na przypomnienie oraz dyskretnie naprowadza. Nauczyciel stosuje techniki skojarzeniowe ułatwiające zapamiętywanie, wprowadza dodatkowe środki dydaktyczne, np. ilustracje, plansze, uproszczone mapki, schematy, zakreslacze, teksty z powiększoną i pogrubioną czcionką itp. Często podchodzi do ucznia w trakcie samodzielnej pracy, w celu udzielania dodatkowej pomocy lub wyjaśnień. Nauczyciel premiuje samodzielność wykonania pracy. Stosuje inną formę oceny, np. pochwałę, naklejkę, ułatwienie zdobycia sprawności (opis w programie).
3. Nauczyciel dzieli swoją uwagę między dwie klasy, wspierając uczniów ze SPE, udzielając wskazówek wszystkim. Klasy łączone wymagają od niego koncentracji przez całe 45 minut.

4. Projekt klasy V powinien być precyzyjnie rozpisany. Uczniowie muszą wiedzieć, czego dokładnie nauczyciel od nich oczekuje, za co będzie ocena itp. – dzięki temu można uniknąć pytań o podstawowe informacje.
5. Kształcone kompetencje:
 - **w zakresie rozumienia i tworzenia informacji** – poprawność wypowiedzi uczniów, czytanie i słuchanie ze zrozumieniem, wyrażanie się w sposób precyzyjny i zwięzły;
 - **w zakresie umiejętności uczenia się** – zarządzanie własnym czasem, rozwiązywanie problemów, zdobywanie, przetwarzanie, ocenianie i przyswajanie nowych informacji;
 - **obywatelskie** – świadomość i rozumienie tożsamości kulturowej własnego kraju w interakcji z innymi kulturami oraz umiejętność zobaczenia i zrozumienia różnych punktów widzenia;
 - **w zakresie przedsiębiorczości** – kreatywność, zarządzanie i wdrażanie projektu oraz umiejętność współpracy w zespole;
 - **w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej** – świadomość dziedzictwa kulturowego Europy oraz ich miejsca w świecie, a także szacunek dla odmiennych kultur.
6. **Treści interdyscyplinarne:** geografia (mapa), plastyka (obraz *Panorama Racławicka*).